

Matko Brajša Rašan (1859. – 1934.)

Ivana Paula Gortan-Carlin
Godišnji susret HMD, 2020.

Isječci iz monografije:

**Mirjana Grakalić, Ivana Paula Gortan-Carlin i
Andrej Bader (2019). *Matko Brajša Rašan*.
Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.**

- KRONOLOGIJA ŽIVOTA I RADA
- PREPORODNI PERIOD OD 1880. DO 1918. GODINE
- SKLADATELJ I MELOGRAF
- CRTICE I ANEGDOTE IZ ŽIVOTA
- GRAĐA I OSTAVŠTINA

1859.

- Matko Brajša Rašan (Mathius Brajsa) se rodio u Pićnu, 11. prosinca 1859. od oca poljoprivrednika Franciscusa Braiße - Rovisa (1834.-1912.) i majke, Catharine Sumberaz - Sotte (1836.-1905.).

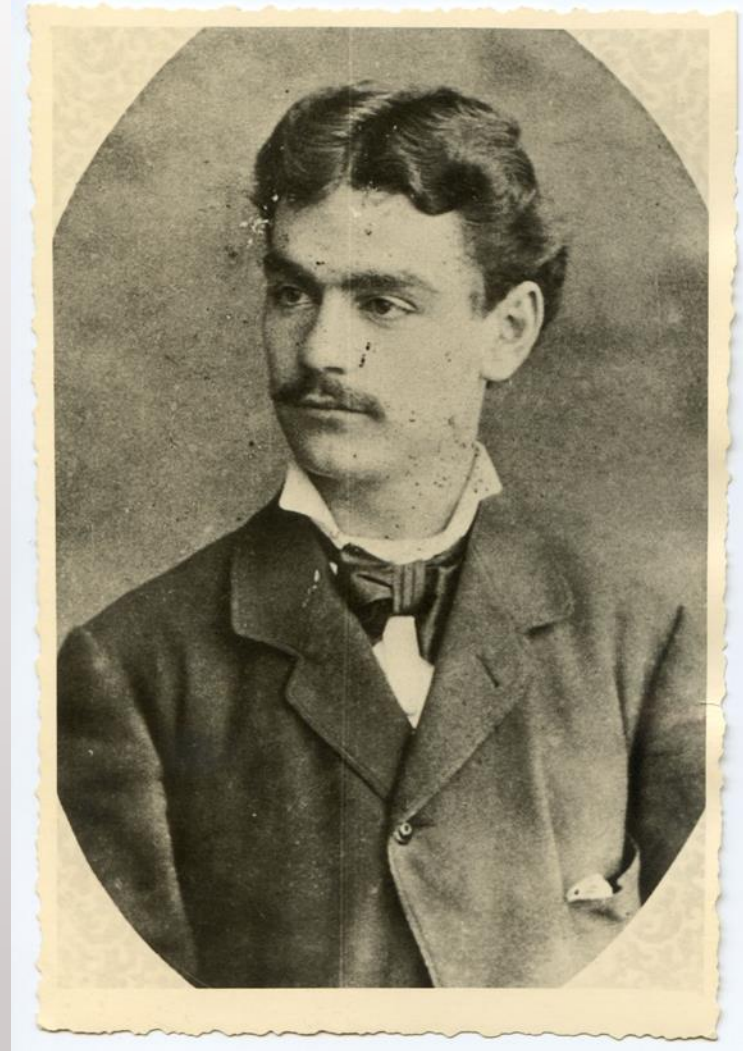
Obitelji Brajša i Šumberac - Šota bile su vrlo ugledne.

U obitelji bilo je općinskih načelnika i župnika, a djed po majčinoj strani bio je pokrajinski zastupnik, Martin Šumberac-Šota koji je Matka dao školovati.

Pridjevak Rašan Matko Brajša je dodao prema rijeci Raši koja teče u blizini Pićna, njegova rodna mjesta.

- **1872.** - Brajša kreće u klasičnu gimnaziju na njemačkom jeziku.
- **1880.** - U Pazinu je maturirao s odličnim uspjehom i upisao studij prava u Beču.
- **1883.** - Povratak u Istru.
- **1883.-1923.** - U Istri je radio u odvjetničkim i bilježničkim kancelarijama.

Općinski tajnik u Buzetu

**1887. - U Buzetu
se oženio
Marijom Žitnik.**

**Supruga Marija
i djeca:
Stojan, Jelka i
Ćiril**

- **1904.** - Poziv Ministarstva prosvjete u Beču za sabiranje narodnih popijevaka u Istri
- **1923. - 1915.** listopada bio je prisiljen napustiti Istru te se nastanio u Karlovcu, a kasnije u Zagrebu.
- **1929./1930.** - Zbog bolesti na očima, oslijepio je.
- **1934.** - U 75. godini života, 6. rujna 1934. umire te je sahranjen na Mirogoju.

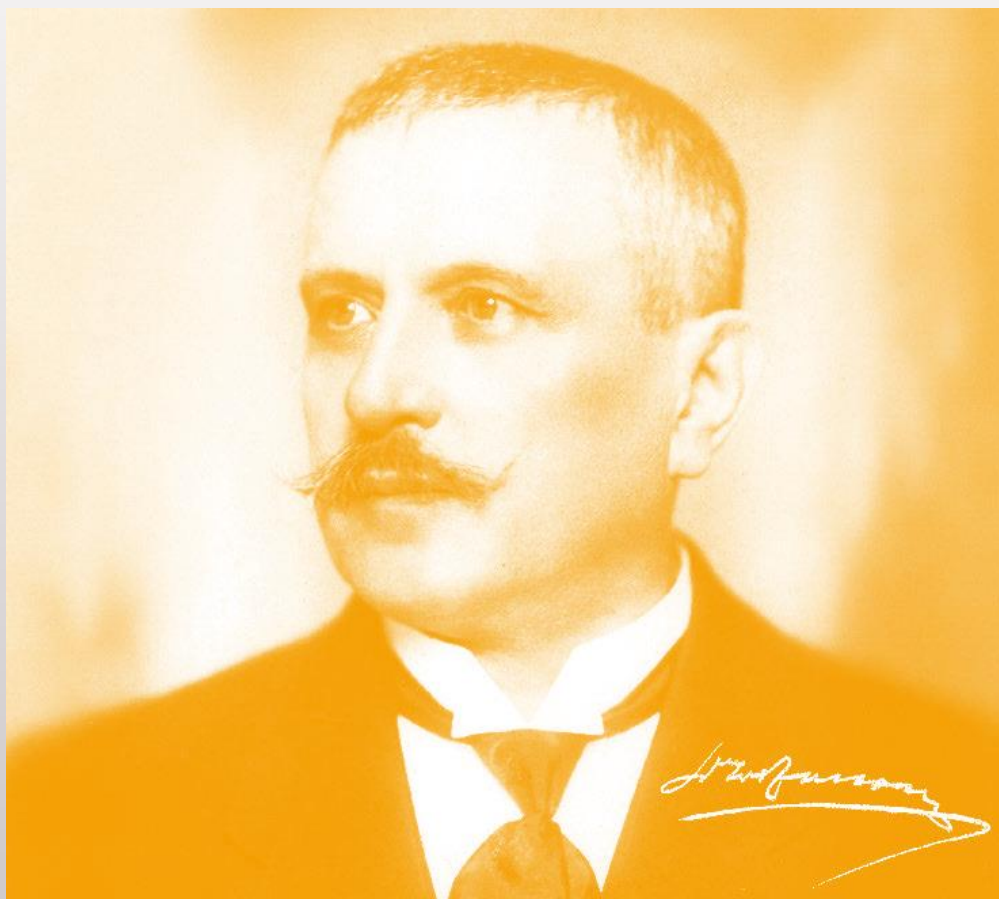
Das Volkslied In Österreich

Spomenica i molba Svetomu Ocu papi Piju X

Dr. Ivan Zuccon, tekstopisac pjesme *Krasna zemljo, Istro mila*

Istarske himne

Himne...

15. Himna
biskupu Jurju Dobru
Opus. D. H. Kalac
Uglazbio: Matko Brajša
Poznan

Moderato

f J-sna se je pro-bu-di-la stogolm-gj-gine san
Dm-gi-gi-je lmine brla sad-gj-ovil-je-la dan-pal-gi-rom
do-lom-od-je-ku-va-Op-ru-ka-no-grom
Ma-ra-Te-ki-je-ta-zi-va-Ni-o-mp-ri-mi-li
dom
a tempo con espressione
Kad me-za-je-rod mi-ko Kad mi-tri-lo

MJEŠOVITI ZBOR.

HIMNA

DRUŽBE SV. CIRILA I METODA ZA JSTRU.
SPJEVAO DR. J. ŽUKON. UGLAZBIO MATKO BRAJŠA RAŠAN.

TEMPO DI MARCIA.

Sop.
Alt.
Ten.
Bas.

f Krasna zemljo, Isiro mi-la, Dome roda hrvats-kog. Kud se
O-ri pjesan vi-la Slike tja do mora tvog. Glas se ču-je o-ko
p Glas se ču-je
Pa-se čuje Mir-na, Draga, Lim. Svete di-že, što je na-se za rod
oko Raše čuje Mir-na Draga, Lim.

**Kličem vam
iz najdublje dubine srca svoga**

SKLADATELJ I MELOGRAF

Naslovnica zbirke, 1893.

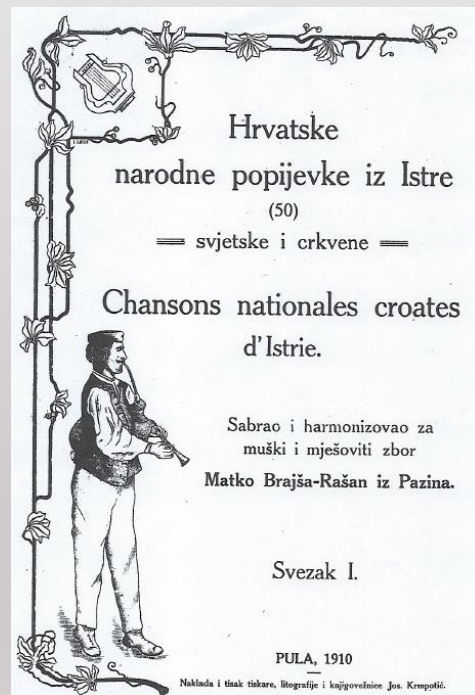

Naslovnica tiskovine, 1896.

Zbirke pjesama

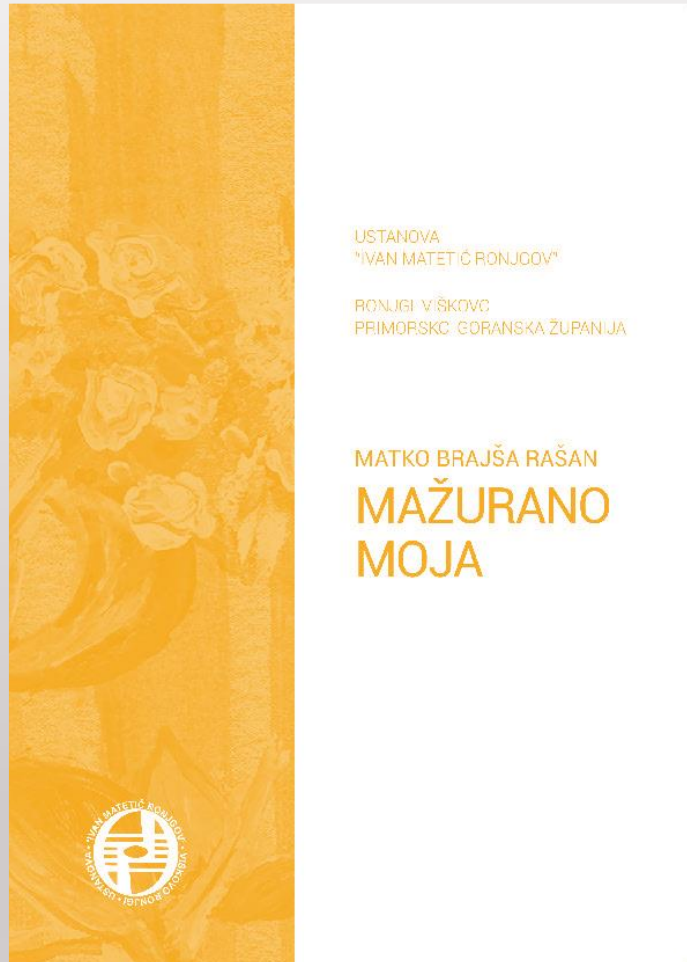
Naslovnica zbirke, 1910.

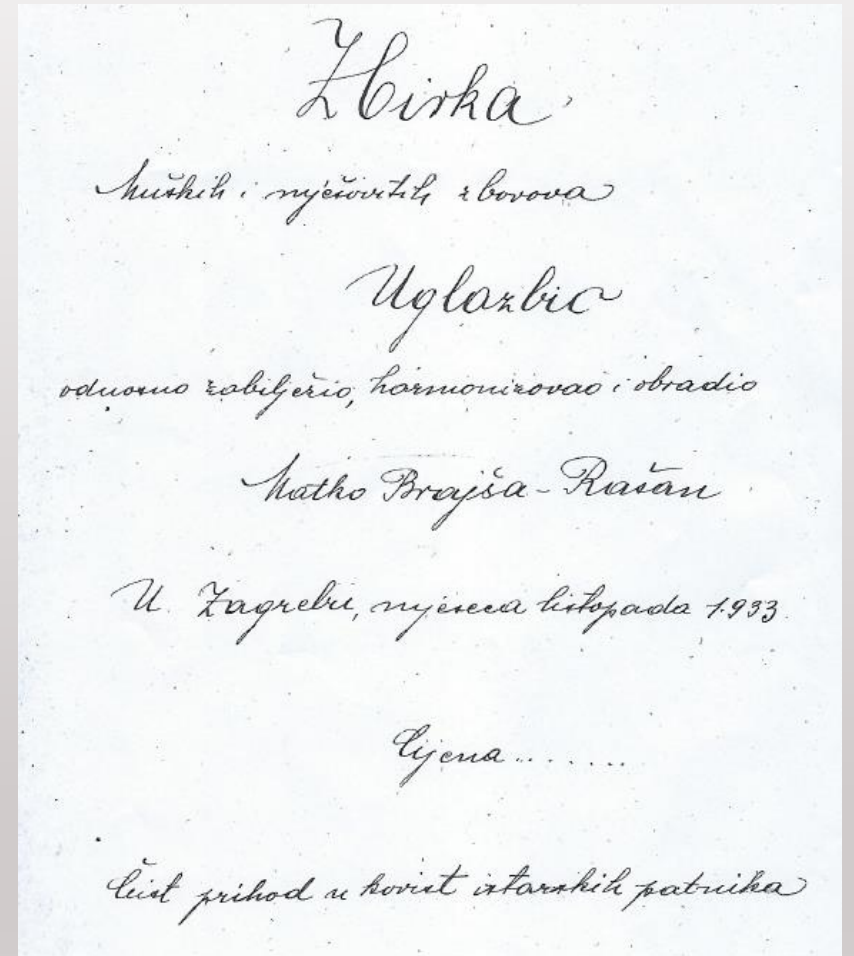
Naslovnica zbirke, 1985.

Naslovnica zbirke, 2019.

Izgubljena zbirka iz 1933.

SVJETOVNA GLAZBA

Mlada Istrijanka

Tekst: Antun Kalac
Glazba: Matko Brajša Rašan

Allegro

enori
I i II

Mla-da sam_ ja Is - tri - jan-ka i lje - po - te div-ni cviet. Ka-no

Basi
I i II

ju, hu, hu!

jel - va ra-stem tan - ka vas-ko - lik me štu - je_ sviet. Ka - no

štu-je sviet.

jel - va ra - stem tan - ka vas-ko - lik me štu - je sviet. Ka - no

štu-je sviet.

jel - va ra - stem tan - ka vas-ko - lik me štu-je sviet. Oj, ja - ko! Ka - no sviet.

KRASNA ZEMLJO

Glazba: Matko Brajša Rašan
Riječi: Dr. Ivo Cukon

Tempo di marcia

f Krasna ze- mljo, I- stro mi- la, do- me ro- da hr- va-

tskog. Kud se o- ri pje- san vi- la s U- čke

tja do mo- ra tvog. *p* Glas se

1. 2.
svim. Glas se svim. *f* Sla- va te- bi
Sva se I- stra
FINE

Pa- zin gra- de, koj' nam ču- vaš
ši- rom bu- di, Pu- la, Bu- zet,

p ro- dni kraj. *f* Div- ne li ste
Lo- šinj, Cres. Syud po- ma- žu

oj li- va- de nek vas mi- ne, nek vas mi- ne
do- bri lju- di, na- uk ža- ri na- uk ža- ru

1. 2.
tu- di sjaj. krijes.
ka- no
DA CAPO AL FINE

Trio.

f K slo - bo - di zlat - noj vi - la te bu - di, Nje - zi - nu gla - su ne - bu - di niem.

p K slo - bo - di zlat - noj Vi - la te bu - di, Nje - zi - nu gla - su

p ne - bu - di niem Iz sna se du - ga jed - nom pro - bu - di,

ne - bu - di

1. Predobri Bože!

Spjevao A. Kalac.

Istarska hymna. Veliki sbor.

Allegro maestoso.

mf

Pre-do-bri Bo-že, ko-jeg si-lu Na-vje-šta zem-lji ne-ba svod.
I nje-mu ne-ka jednom si-ne Slo-bo-de sve-te raj-ski čar.

mf

Detailed description: This block contains the first system of the musical score. It features a vocal line with lyrics and a piano accompaniment. The tempo is marked 'Allegro maestoso' and the dynamic is 'mf'. The lyrics are: 'Pre-do-bri Bo-že, ko-jeg si-lu Na-vje-šta zem-lji ne-ba svod. I nje-mu ne-ka jednom si-ne Slo-bo-de sve-te raj-ski čar.'

Tenor solo.

p U tom bi div-nom ra-ju Ja bi-o pra-vi Bog, Go-spo-dar da sam

Sbor.

pp U tom bi div-nom ra - - - ju Ja bi - o

pp

Detailed description: This block contains the second system of the musical score. It includes a Tenor solo line and a Sbor (choir) line. The tempo is 'Allegro maestoso'. The lyrics for the Tenor solo are: 'U tom bi div-nom ra-ju Ja bi-o pra-vi Bog, Go-spo-dar da sam'. The lyrics for the Sbor are: 'U tom bi div-nom ra - - - ju Ja bi - o'. The dynamics are 'p' for the Tenor solo and 'pp' for the Sbor.

mf sa-mo go-lub-jeg sr-ca tvog. Go-

p pra - vi, pra - vi Bog.

p

Detailed description: This block contains the third system of the musical score. It features a vocal line with lyrics and a piano accompaniment. The lyrics are: 'sa-mo go-lub-jeg sr-ca tvog. Go- pra - vi, pra - vi Bog.'. The dynamics are 'mf' for the vocal line and 'p' for the piano accompaniment.

Dimnjačar

(za dječje sklonište)

Matko Brajša Rašan

Moderato
mf

Sopran
Alt

Di-mnja-čar sam ma - li me-ne svat-ko zna. Spre-man sva-koj ša - li

Glasovir
mf

p

u - vijek to sam ja. Cr - no mi je li - ce, crn mi o - braz

f

sav. — Ra - dim ne - mi - li - ce ka - o ma - li mrav.

rit. .

22. 03. 1933.

MAŽURANO MOJA

Glazba: Matko Brajša Rašan
Riječi: Josip A. Kraljić

Moderato

Ma - žu - ra - no moja su - zom opla -
ne ve - ni, ne sa hni o - gra - nut će

1. Ma - žu - ra - no moja,
2. Ne ve - ni, ne sa hni,

ka - na. što si ta - ko tu - žno
sun - ce. i pro - tje - rat sje - ne

Što si ta - ko tu - žno,
I pro - tje - rat sje - ne,

na pra - gu se svi - la? U - ve - lo ti liš - će, u - ve -
s o - pu - stje - lih pra - ga. O - ba - sja t će zo - rom do - li

la ti gra - na, Ma - žu - ra - no mo - ja, Mažurano mi - la.
i vr - hun - ce, i o - gri - jat te - be, Mažurano dra - ga.

Handwritten musical score for a symphony orchestra, featuring multiple staves for various instruments. The score is written in brown ink on aged paper and is divided into two systems by a vertical line.

The instruments listed on the left side of the score are:

- Violoncello (Cello)
- Viola
- Vcllo (Violin)
- Bass
- Flauto (Flute)
- Oboe
- Clarinet
- Fagotto (Bassoon)
- Violoncello (Cello)
- Violino (Violin)
- Fagotto (Bassoon)
- Violino (Violin)
- Violino (Violin)
- Violino (Violin)

The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings. A prominent marking "Cresc." is visible above the first system. The notation is dense and characteristic of 19th-century manuscript notation.

73 **Allegro moderato**

f očajna bitka (rušenje, razaranje gradskih zidina)

115

mf ples

3. Istarski ples 3
(Mješnice)

Moderato vivo
Poziv na ples

Ples

mf *p*

p

4. Uspavanka

Moderato
Uvod

f Trublje pozivlju na počinak.

Vježba

p Ni - ni, na - ni mo - je zla - to, o - či - ce mi sklo - pi daj. Ne - bom trep - ti

NARODNI NAPJEVI

VI. Bilo vavek veselo ...

Allegro.
Tarankanje.

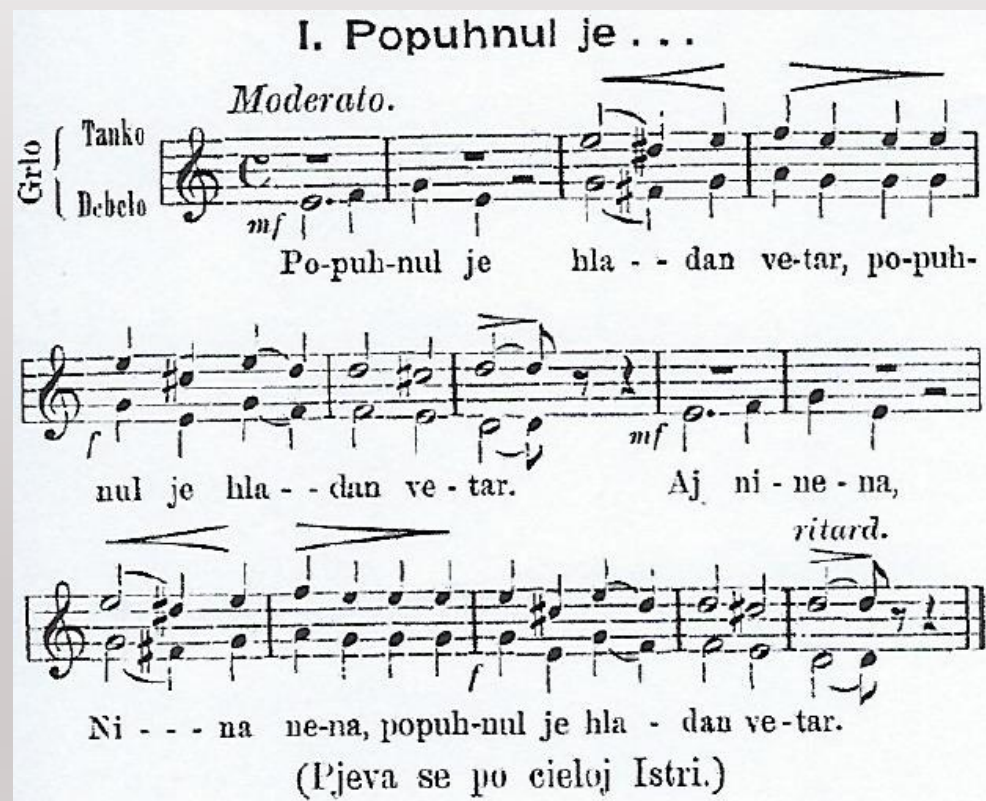

Bi-lo va-vek ve-se-lo, Bra-ćo mo-ja mi-la,
Ki se dr-ži ki-se-lo Mla-da zanj ne bi-la!
Ta-na ta-na ta-na-na, Ta-na-ni-na-ne-na,
Ta-na ta-na ta-na-na, Ta-na-ni-na-ne-na!
(Pjeva se na obalah rieke Raše u Istri.)

I. Popuhnul je ...

Moderato.

Grlo
(Tanko
Dobelo

Po-puh-nul je hla - - dan ve-tar, po-puh-
nul je hla - - dan ve-tar. Aj ni-ne-na,
Ni - - - na ne-na, popuh-nul je hla - dau ve-tar.
(Pjeva se po cijeloj Istri.)

8. Tužna mladost moja.

Ližnjan-Pula.

Andante

1. Tu-žna mladost moja, tu-žna mladost moja

The score is in 2/4 time, key of B-flat major. It features a vocal line and a piano accompaniment. The piano part starts with a piano (*p*) dynamic and includes some chordal textures.

svaki dan- na ma- nje.

The score continues with the vocal line and piano accompaniment. The piano part has a more active accompaniment in the second system.

11. Jadri brode.

Ližnjan-Pula.

1.º Jadri brode ši-ro-ko ti mo-

The score is in 2/4 time, key of B-flat major. It features a vocal line and a piano accompaniment. The piano part starts with a piano (*p*) dynamic and includes some chordal textures.

un poco ritardando

re *f* Jadri brode ši-ro-ko ti more.

The score continues with the vocal line and piano accompaniment. The piano part has a more active accompaniment in the second system. The tempo marking *un poco ritardando* is indicated above the score.

POJMO MI JELE

Matko Brajša Rašan

Moderato vivo

1. Poj-mo mi Je- le na samanj, na sa- manj,
2. Ču ti ja ku- pit ko- la-čič, ko- la- čič,

poco ritardando

poj- mo mi Je- le na sa- manj.
ču ti ja ku- pit ko- la- čič.

9. Zrasla mi ladonja.

Sv. Petar u šumi.

Allegro modreato

1. Zrasla mi la- donja, la- donja ze- le- na

un poco ritardando

naj naj ni ne naj ladonja ze- le- na.

7. Plač kneza Ivana Frankopana.

Dobrinj.

Andante

1. Tur- ne mi moj li- pi tur- ne

The first system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/4 time signature. The tempo is marked 'Andante'. The lyrics '1. Tur- ne mi moj li- pi tur- ne' are written below the vocal line. The piano accompaniment starts with a bass clef and a piano dynamic marking 'p'.

mi moj li- pi

The second system continues the musical score. The vocal line has the lyrics 'mi moj li- pi'. The piano accompaniment continues with the same dynamics and tempo.

un poco ritardando

ter- mi- po- šte- ni.

The third system concludes the musical score. The vocal line has the lyrics 'ter- mi- po- šte- ni.'. The tempo is marked '*un poco ritardando*'. The piano accompaniment ends with a fermata over the final chord.

2. Kako sam te lipo
Lipo sagradio.

3. A sada nesmijem
Blizu tebe priti.

6. A svetu paklansku
Neviru tužiti.

4. Komu te ostavljam
Ostavljam te ptici.

5. Ka će letnim danom
Nad tobom letiti.

A handwritten musical score for the same piece, showing the vocal line and piano accompaniment. The handwriting is in black ink on white paper. The score includes the same lyrics as the printed version: '1. Tur- ne mi moj li- pi tur- ne', 'mi moj li- pi', and 'ter- mi- po- šte- ni.'. The tempo is marked 'Andante' and the dynamics include 'p' and '*un poco ritardando*'. The score is written on a grand staff with treble and bass clefs.

ZRASLA MI LADONJA

Matko Brajša Rašan

Moderato

1. Zra-sla mi la-do-nja, la-do-nja ze-le-
 2. Ka-di je uz-ra-sla j' u gra-du Gra-či-
 3. Pod njom mi se hla-di mla-da ne-vi-sti-
 4. Na njoj mi o-bi-si te zla-tne hla-či-

na, naj naj ni ne naj la-od-nja ze-le-
 šću, naj naj ni ne naj u gra-du Gra-či-
 ca, naj naj ni ne naj mla-da ne-vi-sti-
 ce, naj naj ni ne naj te zla-tne hla-či-

na.
 šću.
 ca.
 ce.

Ranila je Jagoda

Obrada: Matko Brajša Rašan

Moderato

Tenori
I i II

1. Ra-ni-la je Ja-go-da, aj, na vo-du. Aj, ra-ni-
 2. Za njom ra-ni mlad ju-nak, aj, na ko-nju. Aj, za njom
 3. U-te-knu-ga maj-ka, Ja-go-di-na, Aj, u-te-
 4. U-te-knu-ga, ter mu go-vo-ri-la: Aj, u-te-
 5. "Ka-mo ra-niš, mlad ju-nak, aj, na ko-nju?" Aj, ka-mo

Basi
I i II

la je, aj, ra-ni-la je Ja-go-da na, na vo-du.
 ra-ni, aj, za njom ra-ni mlad ju-nak na, na ko-nju.
 knu ga, aj, u-te-knu-ga maj-ka Ja-go-di-na.
 knu ga, aj, u-te-knu-ga ter mu go-vo-ri-la:
 ra-niš, aj, ka-mo ra-niš, mlad ju-nak, na, na ko-nju?

CRKVENA GLAZBA

1. Ja se kajem.
Šumber, Sv. Nedelja, Kršan, Čepić.

Moderato assai

Sopran
Alt

Tenor
Bas

1. Ja se kajem Bože mi-li od sva-

O, Marijo
Svibanjska pjesma
Matko Brajša Rašan

Moderato

Soprani
I i II

Alti

Orgulje

mf solo

1. O, Ma - ri - jo, na - ša di - ko, o ne - be - ska Kra - lji - cel - O, ve - se - lje pre - ve
2. O, pre - lije - pa, i pre - či - sta, sve - ta Bo - go - ro - di - cel - Maj - ko spa - sa I - su -
3. Tvo - ga Si - na Maj - ko mo - li, da nam grije - he o - pro - sti - Na - še du - še o - vje

Moderato

p

a tempo
Tutti

mf

poco rit.

1. Te - bi da - nas pje - va - mo... K Te - bi
2. I mi Te - ve - li - ča - mo... I mi
3. Da tu sve - to ži - vi - mo... K Te - bi

li - ko svih nas mi - la Dje - vi - ce...
kri - sta, na - ša tje - ši - te - lji - cel...
do - li krije - pi svo - jom mi - lo - sti...

poco rit.

a tempo

mf

p

CRTICE I ANEGDOTE IZ ŽIVOTA

Susret s biskupom Jurjem Dobrilom
(1880.)

- „Više volim biti dobar i pošten svjetovnjak negoli loš svećenik”

Skladba *Moru* za Spinčićev 60.
rođendan (23.10.1908.)

- „Ova je skladba prava slika našega naroda, koji žalibože jošte nekoliko spava, ali koji će se probuditi, pa će on onda biti silnicima na strah i trepet.”

Jelka Brajša i Nina Defar.

GODINA SKICIRANJA KRASNE ZEMLJE (1911.)

Brajša je je prigodom osnivanja tamburaškog društva u Tinjanu 1911. godine pokazao *Krasnu zemlju* obitelji Defar, glazbeniku i slikaru Saši Šantelu i tinjanskome župniku Križmanu.

KONCERT BRAJŠINO VEČE (1913.)

19644/15

POZIV
NA
BRAJŠINO VEČE

koje će biti 14. prosinca 1913.
u velikoj dvorani „Narodnoga
Doma“ u Pazinu. Pjevat će se
samo skladbe M. Brajše-Rašana.

Početak točno u 8½ sati u večer.
-- Blagajna se otvara u 8 sati. --

CIJENE:
Zatvorena sjedala K 3, I. i II. red K 2,
III., IV. i V. red K 1-50, ostala sjedala K 1,
stajanje u dvorani i na galeriji 60 para.
Đaci, seljaci i vojnici plaćaju 30 para.

ODBOR ZA PROSVJETU.

RASPORED:

1. „ISTARSKA KORAČNICA“. Spjevao A. Kalac. Mješoviti zbor uz pratnju orkestra.
2. „DOMOVINA“. Spjevala Sanda grofica Sermage. Bariton solo (M. Brajša) uz pratnju glasovira.
3. „BARKAROLA“. Spjevao R. Katalinić Jeretov. Muški zbor i bariton solo (M. Brajša) uz pratnju orkestra.
4. „ISTARSKIM POBORNICIMA“. Spjevao R. Katalinić Jeretov. Mješoviti zbor uz pratnju orkestra.

ODMOR.

5. „PSALAM 97.“ Mješoviti zbor uz pratnju harmonija.
6. ISTRI“. Spjevao R. Katalinić Jeretov. Mješoviti zbor uz pratnju orkestra.
7. „O SMILUJ MI SE“. Spjevao A. Harambašić. Muški zbor i tenor solo (Dr. Dežulović).
8. Istarske narodne pjesme:
 - a) „NAGNULO SE“.
 - b) „LIPA MI MARE“.
 - c) „NIJE MENI“.Mješoviti zbor uz pratnju harmonija.
9. „ISTARSKA HIMNA“. Spjevao A. Kalac. Mješoviti zbor uz pratnju orkestra.

BRAJŠA PUBLICIST (Pismo profesoru, od 26.2.1928.)

Kako pjevaju Hrvati Istre svoje narodne pjesme, Vienac, br. 32 od 1896. godine.

- biografija o istarskim glazbenicima *Josipu Mandiću i Hugi Tomičiću*
- rasprava *Josip Tartini, istarski virtuoz na guslama*.
- napisao je filološku-historijsku radnju: 'Značenje nekih starodavnih imena', i
- filološku matematičku radnju: 'Značenje brojčanih naziva i znakova'.
- O postojanju spomenutih tekstova svjedoči pismo koje je Brajša poslao, nama nepoznatom profesoru. Pismo se čuva u Ustanovi Ivan Matetić Ronjgov u Ronjgima.
- Brajša je napisao biografske podatke za Širolinu knjigu „Pregled povijesti hrvatske muzike.

Brajšina vizija obiteljskog koncerta: Pismo kćerki Jelki (1928.)

- „...pak ćemo zapjevati u tercetu: Mama sopranissimo, ti alt profundo e alto, a ja basso profundo e tenore. A da Stojan dođe zaorit ćemo da nas gora čuje, onu glasovitu: Go girado tutto il mondo e l'Inghilterra.... Da se pako još Ciril i dvije nevjeste (Sofa i Štefka) pridruže, onda imademo cijeli zbor, koji bi se mogao iskazati i na daskama, koje bi morali biti dosta jake da mogu nositi težinu naših glasova, naših tijela i naših duša u ekstazi svojeg umjetnog djelovanja. Sopranissimo mame prodro bi svojom tankoćom u nebeske visine, moj luciferski bas segao bi odmah u paklene dubine, Stojanov bariton praskao bi svemirom kao rakete, ti bi tvojim srebrenim alt-sopranom dozivala dobre anđele s neba, Sofa i Štefka tjerale bi svojim dobrim prijetećim altom zle duhove iz naše obližnje okoline, a Ciril zaletio bi se svojim tenorom u visine ter štapićem u ruci i miganjem očiju ravnao našim pjevanjem, progovarajući tu i tamo po tiho riječi: Držite se, dobro, bravi!
- I sada je koncert gotov. Zastor je pao a mi kući na dobru večeru: palenta sa brodetom ili paprikaš, jer to prija glasu. ...”

Podudarnost

Antonio Smareglia (1854.-1929.) i Matko Brajša Rašan (1859.-1934.)

- Dva suvremenika koje spaja glazba i zavičaj.
- Zajedničko im je da su oba rođeni u Istri, da su od malih nogu živjeli uz glazbu, da su nakon završenih škola odlučili studirati (prirodne znanosti, pravo) i otišli u austrijske gradove (Graz, Beč).
- Oba su studirala u glavnom gradu Habsburške monarhije i na studiju, slušala Bečke klasičare, Wagnera te druge skladatelje koji su se tada, u puno većoj mjeri nego u Istri, izvodili na koncertima, opernim kućama i salonima.
- Oba su bila istarski intelektualci. Razvila su vrlo istančan ukus i bili su svojeglavi.
- Do ovog trenutka imaju vrlo sličan put, nakon toga svako kreće svojim smjerom.
- Oba su zbog bolesti oslijepili i zadnja djela diktirali.
- Oba umiru u 75. godini te ni jednom ni drugom nije bilo suđeno da umru u Istri.

GRAĐA I OSTAVŠTINA

(u monografiji se donosi nadopunjeni popis)

- Institut za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu
- Ustanova Ivan Matetić Ronjgov u Ronjgima/Viškovo.
- Poneki se dokumenti mogu pronaći i u Hrvatskom glazbenom zavodu u Zagrebu, Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, Sveučilišnoj knjižnici u Puli, Zavičajnoj zbirci Enriko Depiera.

- Vjerojatno će se pronaći još pokoja skladba u privatnim arhivima jer se broj popisanih skladbi ne podudara s brojem danas sačuvanih skladbi, u cijelosti ili u skicama.

